

УДК 159.923

Марія Андріївна ХРЕПЛИВЕЦЬ,

слухач магістратури Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Алла Андріївна ШИЛІНА,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ: ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ

Розглянуто проблему психологічного благополуччя особистості. Показано, що психологічне благополуччя – це результат переживання особистістю досягнень та успіхів у професійній діяльності, гармонії у особистому житті, самопізнання.

Ключові слова: психологічне благополуччя, психологічне здоров'я, особистість, ставлення до людей.

Благополуччя – це постійна активність, лише у стані активності людина розвивається та вдосконалюється, тоді як у стані пасивності руйнує свою сутність, а разом з тим і благополуччя. Л. В. Куліков [3], справедливо вважає, що людина не тільки може відчувати стан благополуччя, але і здатна до його рефлексії. Психологічне здоров'я розуміють як динамічну рівновагу людини із навколишнім природним і соціальним середовищем, що дозволяє їй повноцінно виконувати істотні соціальні функції; як одна з умов повноцінного її функціонування. Поняття «психологічне здоров'я» розглядається поряд (часто як синонім) із такими поняттями як «психічне здоров'я» та «психологічне благополуччя». Всі ці поняття мають соціально-психологічний компонент. Розгляд психологічного здоров'я через категорію «психологічного благополуччя» додає цьому поняттю соціального забарвлення [6].

В якості базових складових психологічного благополуччя людини К. Ріфф виділила: позитивні відносини з іншими, прийняття себе (позитивна оцінка себе і свого життя), автономія (здатність слідувати своїм власним переконанням), компетентність (контроль над навколишнім середовищем, здатність ефективно управляти своїм життям), наявність цілей, які надають життю спрямованість і сенс, особистісне зростання як почуття безперервного розвитку і самореалізації [2].

Вивчення позитивного функціонування людини є характерною рисою сучасної психології. До числа найбільш важливих понять, які характеризують це явище, можна віднести поняття психологічне благополуччя особистості. Важливим фактором формування повноцінно функціонуючої особистості і, отже, її психологічного благополуччя є реалізація особистості в багатьох сферах [5].

Психологічні відносини людини в розвиненому вигляді представляють цілісну систему індивідуальних, виборчих, свідомих зв'язків особистості з різними сторонами об'єктивної дійсності. Ця система впливає з усієї історії розвитку людини, вона висловлює його особистий досвід і внутрішньо визначає його дії, його переживання [4].

Г. М. Андреева підкреслює важливість розподілення відносин в психологічному та філософсько-соціологічному сенсі. В останньому випадку маються на увазі перш за все громадські відносини (економічні, соціальні, політичні), учасником котрих є кожна людина [1].

Вивчення проблеми психологічного благополуччя, безсумнівно, є актуальним і перспективним напрямком дослідження. Вважаємо доцільним подальше дослідження співвідношення психологічного благополуччя і особливостей особистості, а також діагностичного інструментарію, спрямованого на вивчення психологічного благополуччя і його складових.

Список бібліографічних посилань

1. Андреева Г. М. Социальная психология. М., 2009. С. 87–93.
2. Жуковская Л. В., Трошихина Е. Г. Шкала психологического благополучия К. Риффа. *Психологический журнал*. 2011. Т. 32, № 2. С. 82–93.
3. Куликов Л. В., Дмитриева М. С., Долина М. Ю. Факторы психологического благополучия личности // Теоретические и прикладные вопросы психологии // Ананьевские чтения – 97: материалы Юбилейной конференции/под ред. А. А. Крылова. СПб.: Изд-во СПбГУ, 1997. С. 342–350.

4. Мясичев В. Н. Психология отношений. М., 2011. 158 с.
5. Шевеленкова Т. Д., Фесенко П. П. Психологическое благополучие личности (обзор основных концепций и методика исследований). *Психологическая диагностика*. 2005. № 3. С. 95–123.
6. Каргіна Н. В. Основні підходи до вивчення психологічного благополуччя особистості. *Наука і освіта*. 2015. № 3. С. 50.

Одержано 16.02.2017

Рассмотрена проблема психологического благополучия личности. Показано, что психологическое благополучие – это результат переживания личностью достижений и удач в профессиональной деятельности, гармонии в личной жизни, самопознания.

Ключевые слова: психологическое благополучие, психологическое здоровье, личность отношение к людям.

УДК316.624:343.614

Алла Андріївна ШИЛІНА,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7377-0776>;

Паулюс КЛІКУНАС,

радник/тренер з питань кримінальних розслідувань,
Консультативна місія Європейського Союзу (Литва)

ШЛЯХИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПРИЧИНИ САМОГУБСТВА СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Проаналізовано актуальну проблему сучасності – самогубства серед дітей та підлітків. Розглянуто основні шляхи попередження суїцидальної поведінки дітей та основні її причини.

Ключові слова: самогубство, суїцидонебезпечні чинники, діти, підлітки, профілактика.

Самогубство дітей є дуже актуальною і важкою темою. Кількість випадків самогубств серед дітей та підлітків зростає у всьому світі, і в Україні зокрема.

Відмінною особливістю дитячого віку є відсутність страху смерті через несформованість самого поняття смерті. На думку більшості дослідників, концепція смерті у дитини наближається до концепції смерті дорослого десь к 11–14 рокам. Смерть для дитини є поняттям абстрактним, вона ніяк не пов'язує її ні зі своєю особистістю, ні з особистістю близьких. У дитини не сформоване уявлення, що смерть необоротна. Вона вважає, що якийсь час її не буде, а потім вона знову повернеться.

Через незрілість та відсутність життєвого досвіду навіть незначна конфліктна ситуація здається дітям безвихідною, а тому стає надзвичайно суїцидонебезпечною. Велике значення у цьому віці має втрата довіри у стосунках із батьками, що може виступати одним із сильних стимуляторів суїцидальної поведінки у дітей та підлітків. Думки про самогубство мучать підлітка тим частіше, чим менше він довіряє своїм батькам. Але ще більш болючіше діти сприймають навіть не конфлікти з батьками, а їхню холодну байдужість.

Діти, а нерідко і багато підлітків, здійснюючи суїцид, прямо не передбачають смертельного результату. На відміну від дорослих у них відсутні чіткі межі між істинною суїцидальною спробою і демонстративно шантажним вчинком.

Нерідко хлопці та дівчата впадають у відчай і чинять самогубство через щось, що іншим здається лише дрібницею. Оточуючим людям буває важко зрозуміти такі причини самогубства, як сварка з батьками, друзями, нещасливе кохання, приниження ровесників тощо. Та дуже часто саме з таких, банальних, на перший погляд, причин, зазнавши душевного болю і не маючи змоги зарадити собі, підлітки вважають смерть єдиним способом подолати цю ситуацію.